

Evidence-based aanpak van woninginbraak

Enkele voorstellen voor een intensievere aanpak van woninginbraak, op basis van een inventarisatie van de criminologische literatuur

M.P. Peeters
H. Elffers
J.J. van der Kemp
W.M.E.H. Beijers

Reeks Criminologie: nr. 4

Evidence-based aanpak
van woninginbraak

**Enkele voorstellen voor een
intensievere aanpak van woninginbraak,
op basis van een inventarisatie van de
criminologische literatuur**

Uitgegeven december 2009
Herziene versie mei 2011

**M.P. Peeters, H. Elffers,
J.J. van der Kemp & W.M.E.H. Beijers
Afdeling Strafrecht & Criminologie**

**In opdracht van
Politie Amsterdam-Amstelland
District West**

Inhoudsopgave

Introductie.....	4
I. Drie mogelijkheden om de bestrijding van woninginbraak te intensiveren.....	5
1. Inspelen op <i>herhaald</i> en <i>bijna herhaald</i> slachtofferschap.....	5
2. Inspelen op concentratie in ruimte en tijd.....	8
3. Meervoudige daders aanpakken.....	9
4. Andere methoden	10
II. Literatuuroverzicht.....	12
2. Typen criminaliteitspreventie	14
2.1 Situationele preventie tegen woninginbraak.....	16
2.2 Effectiviteit van preventiemethoden	17
3. Herhaald slachtofferschap	19
4. Besmettelijkheid van woninginbraak.....	20
4.1 Hot times	22
5. De inbreker.....	24
Literatuurlijst.....	26
Bijlage 1: Tabellen Inbraak: CBS 2009	28

Introductie

De politie Amsterdam-Amstelland, district West, heeft zich voorgenomen woninginbraak in district 5 krachtig aan te pakken.

Ter ondersteuning daarvan is ons verzocht een overzicht te geven van wat recente criminologische literatuur ten aanzien van woninginbraak aan inzichten heeft opgeleverd, om met gebruikmaking van deze kennis enkele suggesties te doen voor het aanpakken van woninginbraak. Het rapport probeert de vraag te beantwoorden welke mogelijkheden er voor politie Amsterdam-West zijn om woninginbraak effectief te verminderen.

Het rapport bevat twee delen. In het eerste deel wordt een drietal mogelijke intensievere aanpakken van woninginbraak gepresenteerd. De keus van dit drietal is gebaseerd op wat de auteurs menen dat een kansrijke aanpak zou kunnen zijn, op grond van de in het tweede deel van het rapport samengevatte literatuur. In principe kan men het eerste deel lezen, zonder het tweede deel te bestuderen, omdat de gebruikte kennis er globaal wordt samengevat.

Bij elk der drie voorstellen wordt ook ingegaan op de manier waarop men kan nagaan of de gekozen aanpak ook effectief blijkt te zijn.

Uiteraard zijn de drie voorgestelde mogelijkheden van het aanpakken van woninginbraak ruwe schetsen van wat er mogelijk zou zijn, en waarom dat kansrijk lijkt. Het uitwerken van één of meer van de suggesties tot concrete operationele plannen is uiteraard aan de politie.

I. Drie mogelijkheden om de bestrijding van woninginbraak te intensiveren.

In het overzicht van de wetenschappelijke literatuur (hoofdstuk II) worden een aantal thema's genoemd die ons inziens aanleiding kunnen zijn tot een specifieke inzet van politiemenskracht. Het gaat om het zinvol gebruiken maken van de gebleken structuur in het voorkomen van woninginbraken in plaats en tijd. Op grond van die inventarisatie raden wij aan drie mogelijke aanpakken nader te beschouwen:

- Inspelen op het verschijnsel van herhaald en bijna herhaald slachtofferschap en daderschap
- Inspelen op concentratie in ruimte en tijd
- Aanpakken meervoudige daders

In het literatuuroverzicht worden nog enkele andere onderwerpen besproken (zoals situationele preventie, kennis van de modus operandi van inbrekers) die zeker ook van belang zijn voor adequaat politiewerk, maar die in onze analyse thans minder op de voorgrond treden.

1. Inspelen op *herhaald en bijna herhaald* slachtofferschap

Het is bekend dat woninginbraak niet toevallig verspreid is over mogelijke doelwitten en mogelijke tijdstippen, maar dat er sprake is van patronen. Twee van die patronen, die ook nog met elkaar te maken hebben, kunnen een aangrijpingspunt voor de politie zijn. Allereerst is wel gedocumenteerd dat veel woningen *herhaald slachtoffer* van woning inbraak zijn. Enige tijd nadat bij een woning is ingebroken (of dat gepoogd is), loopt diezelfde woning een verhoogd risico weer op de korrel te worden genomen. Voor Nederland heeft Kleemans dat aangetoond. We weten niet of dat in Amsterdam-West ook zo is, maar er is eigenlijk geen reden te veronderstellen dat dat niet zo zou zijn. Onduidelijk is echter hoe

lang (dagen? weken? maanden?) dat verhoogde risico bestaat. De literatuur laat zien dat dat voor verschillende steden en landen nogal kan verschillen.

Daarnaast is ook bekend dat er sprake kan zijn van wat is genoemd *bijna herhaald slachtofferschap*. Dat wil zeggen dat niet alleen die woning waar is ingebroken (of gepoogd is in te breken) een hoger risico heeft op een nieuwe inbraak, maar dat dat ook geldt in de buurt van die woning, dus op *bijna* dezelfde plaats. Dit verschijnsel wordt ook wel *besmettelijkheid* genoemd, omdat het wel lijkt of het risico van herhaald slachtofferschap wordt doorgegeven aan de omgeving. Bijna herhaald slachtofferschap is voor Nederland aangetoond voor Zoetermeer, en het zal allicht ook gelden voor Amsterdam-West. Opnieuw weten we niet in welke straal rond dat eerdere doelwit (100m? 500m? 2 km?) en voor hoe lange tijd dat verhoogde risico bestaat, omdat ook bij dit verschijnsel in de literatuur grote verschillen zijn gevonden in de tijd- en ruimteschaal waarop het werkt.

Wanneer District 5 beschikt over een database van (pogingen tot) woninginbraak met daarin de adresgegevens of coördinaten van het doelwit en het tijdstip van de inbraak, dan kan met bestaande op de VU beschikbare software eenvoudig worden nagegaan op welke tijdschaal herhaald slachtofferschap plaatsvindt, en op welke tijd- en ruimteschaal bijna herhaald slachtofferschap zich afspeelt.

Als we weten dat er in bepaalde tijdspanne en geografisch gebied ergens verhoogd risico bestaat voor een nieuwe woninginbraak, dan kan de politie daar op drie manieren op inspelen door in het betreffende gebied onmiddellijk nadat een inbraak bekend is geworden:

- 1) waarschuwen van de bevolking door huis aan huis bezoek of folderen met waarschuwing: “u loopt een verhoogd risico, let goed op”, allicht gecombineerd met preventieadviezen “sluit ramen en deuren”
- 2) beroep op de waakzaamheid van de bevolking (“als u iets verdachts ziet, bel ons meteen op nummer ...”)

- 3) verhoogde politie-surveillance in het betreffende gebied (bekend als *HotSpot policing*)

Uiteraard zijn deze drie maatregelen onderling gemakkelijk te verbinden. Wanneer men *ad (1)* de bevolking inlicht over verhoogd risico kan men uiteraard direct het beroep *ad (2)* doen [en het uiteraard ook combineren met buurtonderzoek]. Een beroep op waakzaamheid *ad (2)* heeft natuurlijk alleen zin als er onmiddellijk politieel op een melding wordt gereageerd, en dat kan als er voldoende mankracht *ad (3)* beschikbaar is. Uiteraard kan surveillance *ad (3)* ook weer de waakzaamheid *ad (2)* en veilig gedrag *ad (1)* ondersteunen [voor zover het tenminste zichtbaar en in uniform gebeurt]. Het is natuurlijk ook denkbaar slechts één of twee van deze maatregelen in te voeren.

Wat kan van deze geïntensiveerde politie-inzet onmiddellijk na en in de buurt van een inbraak worden verwacht? Er zijn twee mogelijke directe effecten: preventief en qua opsporing. Als burgers beter opletten *ad (1)* doen zich minder gemakkelijke mogelijkheden voor woninginbraak voor, als verhoogde waakzaamheid *(2)* en verhoogde (zichtbare) surveillance *(3)* is geïmplementeerd schrikt dat potentiële daders ter plekke af (met mogelijk verplaatsingseffecten). Deze laatste twee maatregelen, maar niet de eerste, leiden mogelijk ook tot een grotere pakkans, vooral ook als de extra inzet niet al te zichtbaar is. Let op: zichtbare surveillance versterkt mogelijk ook de oplettendheid van bewoners, en de bewustwording bij potentiële inbrekers, en dus de preventie. Onzichtbare surveillance daarentegen versterkt de opsporing. Het is dus allicht aan te bevelen beide te combineren.

Hoe valt na te gaan of het optreden effectief is? Allereerst hopen we vanwege verhoogde preventie minder inbraken aan te treffen, anderzijds, en dat vanwege verhoogde pakkans, een verhoogde oplossingsratio voor de toch plaats vindende gevallen. Het is evenwel nogal moeizaam om dat na te gaan door vergelijking in het aanpakgebied rond een recente inbraak, dus onder de nieuwe aanpak, met de cijfers in een eerdere periode voor datzelfde gebied. Omdat die gebiedjes en tijdsperioden waarin extra inzet plaats heeft vermoedelijk nogal klein zullen zijn (zeg 1 km² gedurende een maand) zullen er in zo'n periode in het verleden en nu in dat gebied toch betrekkelijk weinig inbraken gebeuren. Dan is de

vergelijkingsmaatstaf nogal weinig gevoelig. Als je 10 inbraken had en er nu nog 7 overhoudt, is dat procentueel een geweldige daling, maar het is moeilijk om dat met statistische methoden onomstotelijk aan te tonen, vanwege de kleine aantallen. Het ligt daarom meer voor de hand om de totaliteit van inzetgebieden rond inbraken te vergelijken met wat er gebeurt in andere gebieden in het district. Dat kan bijvoorbeeld door de beschikbare capaciteit “random” toe te wijzen aan een aantal gebieden rond een zojuist gebeurde (en vooralsnog niet onmiddellijk opgeloste, bijv. heterdaadje) inbraak, en de overige gevallen als “controle-gebied” niet met extra inzet te bedelen. De vergelijking van de totaliteit aan extra-inzet-gebieden met de totaliteit van “in principe ook in aanmerking komende maar door toeval niet gekozen gebieden” is allicht op meer gevallen gebaseerd, en daardoor krachtiger. Dat kan uiteraard ook door eerdere cijfers van die controlegebieden mee te nemen in de analyse. Vergelijking met aanpalende gebieden én met overige gebieden maakt het ook mogelijk na te gaan in hoeverre er sprake is van geografische verplaatsing (of juist van een verspreiding van het gunstig effect) en we kunnen zo ook rekening houden met een eventuele algemene trend in inbraken.

Het is goed mogelijk de intensiteit van de extra inzet te variëren om te bezien wat het beste werkt. Hier dient de districtleiding de mogelijkheden en grenzen aan te geven.

2. Inspelen op concentratie in ruimte en tijd

Terwijl in de vorige paragraaf werd voorgesteld om extra inzet te plegen direct na en rond een eerdere inbraak, stelt deze paragraaf een extra inzet voor die niet op concentratie rond eerdere recente individuele inbraken mikt, maar op concentratie in het algemeen. Het is immers bekend dat inbraak clustert in de ruimte (hotspots) en vooral in bepaalde tijdvakken plaatsvindt (hot times). Dezelfde gedachte van extra inzet kan, in aangepaste vorm, ook hier worden vormgegeven:

1. waarschuwing
2. oproep tot waakzaamheid
3. extra surveillance rond hotspots en in hot times

Het is ons niet bekend of er al een hotspot / hot time analyse van district 5 bestaat die voldoende informatie bevat, maar die is in principe, met een database van geografische coördinaten en tijdstippen van inbraken en pogingen eenvoudig te maken. Daarbij kunnen de methoden voor het bepalen van de HotSpots geselecteerd worden op basis van de 'beste vertaling' naar politie-inzet.

Het hangt van de intensiteit van de hotspots af of extra aanpak zinvol lijkt. Als een hotspot eigenlijk bestaat uit slechts zes inbraken per jaar in een betrekkelijk groot gebied, dan kan extra surveillance allicht weinig meer opleveren dan verveling onder de agenten. Maar als het er zes per dag in een paar straten zijn, dan ligt dat anders.

Er zijn natuurlijk wel verschillen met de vorige aanpak (de benadering van bewoners heeft niet het 'acute aangrijpingspunt' van een zojuist plaatsgevonden inbraak) maar het idee is in grote lijnen gelijk. Ook de evaluatie van de effectiviteit van zo'n maatregel gaat volgens hetzelfde stramien.

3. Meervoudige daders aanpakken

De derde mogelijke aanpak is op een heel andere gedachte gebaseerd. Bekend is dat een beperkt aantal daders verantwoordelijk is voor een disproportioneel deel van de misdrijven, en dat geldt vermoedelijk ook voor inbraken (bijvoorbeeld door veelplegers). Op dit gegeven kan een geconcentreerde inzet van researchcapaciteit worden gestoeld. Dit heeft twee varianten, de *achterwaartse oplossing*, en de *'usual suspects'* benadering.

Achterwaartse oplossing richt zich op het terugrechercheren wanneer er eenmaal een verdachte van een inbraak is gearresteerd. Door te investeren in klassieke rekerchetechnieken (doorvragen, oude zaken op overeenkomsten bekijken), nieuwe rekerchetactieken (via geografische daderprofilering de werkgebieden van de 'bekende daders' in kaart brengen en zo *geo-linken* met onopgeloste misdrijven) of met behulp van forensische technieken (Dacty- of DNA-sporen) bezien of deze dader past bij eerdere

onopgeloste misdrijven, ligt het voor de hand dat men met name bij veelplegers, heel wat eerdere zaken kan oplossen. Dat is goed voor het oplossingspercentage, voor de standing van de politie bij de slachtoffers, en het zal de verdachte vermoedelijk langer uit de roulatie krijgen dan bij tenlastelegging van een enkel misdrijf, zeker als hij de ISD-grens passeert.

De 'usual suspects'-benadering doet hetzelfde in het geval dat bij een inbraakzaak er nog geen verdachte is, en vergelijkt forensische sporen op het nieuwe misdrijf met eerdere sporen van bekende daders, of vergelijkt –door conventioneel recherchewerk– de kenmerken van het misdrijf met eerdere gevallen waarbij wel een dader gevonden is (ook hier biedt geografische daderprofilering mogelijkheden). Uiteraard is het vinden van een aan het onderhavige misdrijf te linken dader nog niet hetzelfde als het bewijs tegen hem rond hebben, maar het geeft allicht een rechercheur voldoende handvaten om dat alsnog rond te krijgen. In dit geval leidt de aanpak tot arrestatie van een dader, en daarmee tot verhoging van het oplossingspercentage. Bovendien, zo menen wij, zal het daders schrik bezorgen, dat hun nieuwste daden op grond van hun voorgeschiedenis gemakkelijker blijken op te lossen.

Uiteraard hangt het succes van deze methode af van het beschikbaar hebben van een voldoende gevulde database met forensische sporen van eerdere onopgeloste en opgeloste misdrijven, en een vlekkeloze samenwerking met de beheerders van de sporendatabanken.

Ook bij de meervoudige daderaanpak is het zaak de effectiviteit van de aanpak te vergelijken, bijvoorbeeld door het in een gedeelte van het district wel, in een ander deel niet toe te passen.

4. Andere methoden

Natuurlijk zijn deze drie suggesties niet de enig mogelijke. Uit de literatuur blijkt dat situationele preventie (verlichting, hang- en sluitwerk, zichtlijnen, afsluiten van achterafpaadjes, ...) menigmaal succesvol is geweest, en wij zouden zeker niet willen stellen dat dat geen zinvolle activiteiten zijn, integendeel. Evenwel, het gaat om lange-termijn-

acties, die vooral door bestuurlijke samenwerking met woningbouwverenigingen, de gemeente etc. tot stand komen. Het is niet echt werk van de straatagent en de rechercheur. Daarom hebben wij dit soort maatregelen, hoe nuttig ook, niet op onze voorkeurslijst gezet. In de literatuurstudie wordt dit onderwerp uitgebreider besproken in paragraaf 2.

Ook is er in de literatuur veel aandacht voor het keuzeproces van individuele inbrekers, dat wil zeggen de overwegingen waarom ze wel of niet bepaalde doelwitten verkiezen boven andere. Een zeer interessante lijn van onderzoek, maar op dit moment zien wij nog geen directe implementatie van deze kennis in een operationele politieaanpak.

II. Literatuuroverzicht

In dit hoofdstuk wordt een beknopt overzicht gegeven van wat de criminologische literatuur over woninginbraak zegt. De in dit hoofdstuk behandelde kennis is aanleiding geweest om in hoofdstuk I een aantal voorstellen te doen ter intensivering van de bestrijding van woninginbraak.

Jaarlijks wordt gemiddeld één procent van de Nederlandse bevolking het slachtoffer van woninginbraak.¹ Nog eens bijna vier procent wordt slachtoffer van een poging tot inbraak (CBS, 2009a). Wat zorgt ervoor dat de ene woning wel slachtoffer wordt van een woninginbraak, terwijl het bij de andere woning slechts bij een poging tot inbraak blijft en er bij weer een andere woning nooit wordt ingebroken? Factoren zoals de onverwachte aanwezigheid of thuiskomst van de bewoner spelen hierbij natuurlijk een rol, maar ook de preventiemiddelen die wel of niet getroffen zijn bij een woning en de aanwezigheid van politieursurveillance.

Sinds 2005 is een daling te zien in het percentage woninginbraak en in het percentage poging tot inbraak. In dezelfde jaren is ook een lichte stijging te zien in het gebruik van preventiemiddelen tegen woninginbraak, zoals extra hang- en sluitwerk en buitenverlichting (CBS, 2009a; 2009b). Er is echter met de data van het CBS niet vast te stellen of in woningen die deze preventiemaatregelen hebben getroffen ook daadwerkelijk minder vaak ingebroken wordt.

In politieregio Amsterdam-Amstelland ligt het percentage pogingen tot inbraak de afgelopen jaren beduidend hoger dan het gemiddelde van Nederland. Ook het percentage voltooide inbraken ligt hoger, hoewel in 2008 een duidelijke daling te zien is. Ook wordt in Amsterdam in vergelijking tot de rest van Nederland veel minder gebruik gemaakt van preventiemiddelen tegen woninginbraak (CBS, 2009a, 2009b).²

¹ Onder woninginbraak wordt enkel inbraak in een woning verstaan, waarbij diefstallen uit schuurtjes en kelder(boxen), die niet in verbinding staan met de woning, niet worden meegenomen.

² Zie tabel 1 en 2 in bijlage 1

Cijfers laten zien dat in het Amsterdamse district 5 hogere inbraakcijfers worden geregistreerd dan in andere districten (Engbersen, 2009), hetgeen de aanleiding is voor het onderhavige rapport.

De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt. Vooreerst wordt in paragraaf twee beschreven welke typen criminaliteitspreventie er onderscheiden worden. Paragraaf drie bespreekt het verschijnsel van herhaald slachtofferschap van woninginbraak, en paragraaf vier doet dat voor het verschijnsel van besmettelijkheid. Ook komt daar het verschijnsel van de hotspots aan de orde. In paragraaf vijf worden vervolgens de tijdstippen besproken waarop de meeste inbraken plaatsvinden (hottimes), waarna paragraaf zes ingaat op de kenmerken van een inbreker.

2. Typen criminaliteitspreventie

Hierboven werd al kort melding gemaakt van preventiemiddelen tegen woninginbraak. De preventie van criminaliteit kan verschillende vormen aannemen. Zo kan preventie gericht zijn op de persoon van de dader, op het slachtoffer, of op de situationele factoren die een rol spelen bij de aanwezigheid van crimineel gedrag. Deze laatste, de situationele factoren hebben betrekking op de fysieke omgeving van het delict (Van Dijk, Sagel-Grande & Toornvliet, 2009).

Deze drie vormen van preventie kunnen onderverdeeld worden in drie groepen; primaire, secundaire en tertiaire preventie. Deze indeling heeft te maken met het moment waarop wordt ingegrepen met een preventiemiddel. Primaire preventie richt zich op de samenleving als een geheel, waarbij iedereen wordt aangesproken. Dit zijn bijvoorbeeld een beleid van de overheid of Postbus 51 spotjes om burgers bewuster te maken van bepaalde situaties. Secundaire preventie richt zich enkel op een risicogroep. Dit kunnen bijvoorbeeld risicojongeren zijn die extra ondersteuning krijgen (secundaire dadergerichte preventie), maar dit kan ook bankpersoneel zijn dat een training krijgt hoe te handelen bij een overval (secundaire slachtoffergerichte preventie). Als laatste richt tertiaire preventie zich op het voorkomen van herhaald dader- of slachtofferschap. Dit is bijvoorbeeld reclasseringshulp, slachtofferhulp of concreet voor woninginbraak het nemen van extra beveiligingsmaatregelen na een inbraak (Van Dijk e.a., 2009).

Duidelijk zij dat niet al deze preventiemethodieken zich op het terrein van de politie bevinden. Dadergerichte preventie bijvoorbeeld, vindt veelal door de reclassering plaats, die probeert veroordeelden weer op het rechte pad te brengen. Meestal is dadergerichte preventie gericht op het voorkomen van alle soorten criminaliteit en wordt hiermee niet specifiek woninginbraak aangepakt. Voor de politie ligt dadergerichte preventie daarom minder voor de hand.

Slachtoffergerichte preventie is denkbaar als maatregel bij het voorkomen van woninginbraak. Dat geldt dan vooral voor mensen die feitelijk al slachtoffer zijn geworden van inbraak. Weliswaar kan iedereen slachtoffer worden van woninginbraak, en het zou een goede zaak zijn als inwoners bewuster worden van het risico op woninginbraak. Hiermee heeft slachtoffergerichte preventie in de context van woninginbraak niet te maken met trainingen voor potentiële slachtoffers, maar meer met bewustwording van het risico. Voorlichting en advisering aan risicogroepen is een goed middel om deze groep op de hoogte te stellen van de risico's. Dat gaat het beste bij mensen die het risico aan den lijve hebben ervaren. Op deze vorm van preventie wordt later teruggekomen in paragraaf vier over herhaald slachtofferschap en risicobesmetting van woninginbraak. Een eventueel advies dat aan bewoners wordt meegegeven naar aanleiding van deze voorlichting zal niet alleen de bewustwording aanpakken, het gaat veelal ook betrekking hebben op het veranderen van de woonomgeving. Hierdoor valt algemene slachtoffergerichte preventie op het gebied van woninginbraak al snel binnen de situationele preventie.

Situationele preventie is geschikt voor de aanpak van woninginbraak. Wanneer de fysieke omgeving aangepast wordt door middel van specifiek op woninginbraak gerichte middelen, kan dit type criminaliteit moeilijker gepleegd worden. Dit type preventie is op alle niveaus toe te passen, maar blijkt voornamelijk effectief bij secundaire en tertiaire toepassing. Met dit laatste hangt samen dat herhaald slachtofferschap veel voorkomt bij het delict woninginbraak. De vermindering van dit herhaald slachtofferschap kan zorgen voor een substantiële daling in het aantal woninginbraken (Kleemans, 2001). In paragraaf vier wordt hier verder op ingegaan, alsmede op het fenomeen van besmettelijkheid van woninginbraak.

Het aanpassen van de woonomgeving is een zaak van lange adem, met veel bestuurlijke haken en ogen. Daarom is het niet direct een methode minder geschikt is om toe te passen door de surveillance en recherche van de politie. Deze vorm van lange-termijn-preventie ligt meer op het terrein van de politieleiding, die in staat is om ketenpartners zoals de woningbouwverenigingen en de (deel)gemeentelijke overheid op de hoogte te brengen van risicogebieden en hen te adviseren extra aandacht te besteden aan deze situationele preventiemiddelen (par. 2.1)

Preventie van woninginbraak is mogelijk op verschillende niveaus en doelgroepen. In dit onderzoek zal, zoals hierboven uiteengezet, verder toegespitst worden op situationele preventie die de politie kan adviseren aan zijn ketenpartners en slachtoffers. Hiernaast wordt ingezet op bewustwording van groepen die een hoog risico lopen om slachtoffer te worden, door middel van slachtoffergerichte preventie. Ook wordt aan de politie handvaten geboden om het oplossingspercentage van woninginbraak te verhogen, en het aantal woninginbraken te verlagen.

2.1 Situationele preventie tegen woninginbraak

Binnen de situationele preventie van woninginbraak vallen veel verschillende preventiemiddelen. Deze preventiemiddelen veranderen de fysieke omgeving waarmee de inbraak voorkomen zou kunnen worden en hebben voornamelijk te maken met *'target hardening'*. *Target hardening* omvat veel verschillende preventiemiddelen en houdt in dat inbraak wordt bemoeilijkt door de fysieke omgeving zo aan te passen dat de woning moeilijker binnen te dringen is voor een inbreker. Dit kan gedaan worden door verschillende middelen, zoals het installeren van een inbraakalarm, het installeren van sterkere sloten op ramen en deuren en het installeren van binnen- en buitenverlichting met een tijdklok of bewegingssensor (Bernasco, 2009). Dit hoeft overigens niet direct te leiden tot een daling van de pogingen tot inbraak, maar het voltooien zal worden bemoeilijkt. Daarvan kan op termijn dan weer een preventie werking van uit gaan.

Wanneer wordt gekeken naar mogelijkheden om huizenblokken in plaats van individuele huizen door middel van situationele preventie te verbeteren, kan gedacht worden aan het afsluiten van achterom-paadjes (*alley-gating*). In het geval van *alley-gating* wordt de poort achter de huizen langs van deuren of hekken voorzien, waardoor enkel bewoners in deze poort kunnen komen. Dit zorgt ervoor dat een inbreker minder gemakkelijk vanachter de woning binnen kan dringen (Bernasco, 2009), mits de bewoners consequent de achterom toegang afsluiten. Deze laatste vorm van situationele preventie kan bijvoorbeeld richting woningbouwverenigingen geadviseerd worden in wijken waar veel inbraken via de poort

worden gepleegd. Dat eist een nauwkeurige inventarisatie van de manier waarop een inbreker het pand binnengekomen is. In grote delen van Amsterdam-West met zijn strokenbouw is geen sprake van een dergelijke achterommetjes die zouden kunnen worden afgesloten.

Een andere vorm van preventie tegen woninginbraak is de slachtoffergerichte preventie. Deze vorm van preventie richt zich op bewustwording van huishoudens met een hoog risico op woninginbraak. Dit kunnen bijvoorbeeld woningen zijn in een buurt waar door eerdere inbraken een hoger risico op woninginbraak bestaat (hier wordt in de volgende paragraaf verder op ingegaan). Deze preventie kan door middel van flyers die bij woningen worden langs gebracht, of door de politie langs de deuren te laten gaan (bijvoorbeeld in combinatie met buurtonderzoek vanwege een eerdere inbraak), om de bewoners op de risico's te wijzen, alerter te maken op verdachte omstandigheden en zorgvuldigheid in het sluiten van ramen en deuren te vergroten (Ekblom, Law & Sutton, 1996).

2.2 Effectiviteit van preventiemethoden

De hierboven beschreven situationele preventiemiddelen zijn veel onderzocht. Uit verschillende onderzoeken uit Groot-Brittannië blijkt dat het aanpassen van de fysieke omgeving van een woning inderdaad effectief is bij het verminderen van woninginbraak. Ook bewustwordingscampagnes door de politie, waarbij de politie langs de deuren gaat om inwoners bewust te maken van een inbraakrisico, blijken effectief te zijn (Poyner, 1993; Ekblom, Law & Sutton, 1996). Het blijkt dat bij woningen waar geen preventiemiddelen zijn gebruikt er een tien keer hogere kans is om ingebroken te worden dan woningen waar deze preventiemiddelen wel zijn toegepast (Nicholas, Kershaw & Walker, 2007). Onderzoeken laten echter ook zien dat, ondanks de effectiviteit van situationele preventiemiddelen, initiatieven tegen woninginbraak waarbij twee vormen van preventie, bewustwording en *target hardening*, werden gecombineerd werden de grootste successen geboekt. Enkel een inzet op de bewustwording van bewoners bleek niet effectief (Ekblom, Law & Sutton, 1996).

Als kanttekening voor situationele preventiemiddelen moet echter worden geplaatst dat huishoudens die slechts een laag risico hebben om slachtoffer te worden van een woninginbraak, vaak de meeste situationele preventiemiddelen hebben geïnstalleerd, terwijl bij woningen waar een hoger risico op woninginbraak is, vaak vele minder maatregelen worden getroffen. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat huishoudens met een laag inkomen een hoger risico lopen om slachtoffer te worden van een woninginbraak dan huishoudens met een hoog inkomen. Juist de huishoudens met een hoger inkomen kunnen het zich echter veroorloven om de dure situationele preventiemaatregelen aan te schaffen, terwijl dit voor de huishoudens met een lager inkomen niet altijd betaalbaar is (Bernasco, 2009). Daarnaast is de kans op slachtofferschap van woninginbraak zeer klein wanneer een huishouden of een huishouden in de buurt niet eerder slachtoffer is geweest (Mawby, 2001), dit impliceert dat situationele preventiemiddelen enkel effectief zijn bij risicowoningen.

Hoewel uit de hierboven genoemde onderzoeken blijkt dat situationele preventie door middel van *target hardening* effectief is bij het voorkomen van woninginbraak, ligt dit type ingrijpen niet op het werkterrein van de politiesurveillance en recherche. Hierdoor is het noodzakelijk om naast deze vorm van preventie andere methoden aan te dragen waarmee de politie wel effectief kan werken. Hier komt nog bij dat het merendeel van de woninginbraken te wijten is aan nalatigheid of onzorgvuldigheid van de bewoner. In het merendeel van de woningen waar een inbraak is gepleegd, waren deuren niet goed afgesloten of stonden ramen open (Nauta, 2005). Sloten op alle deuren en ramen en een alarminstallatie hebben enkel zin wanneer ze goed gebruikt worden en men ze niet vergeet te activeren. Hoewel situationele preventie zeker effectief blijkt te zijn tegen woninginbraak, zal het geen eind maken aan het aantal woninginbraken indien de bewoners zich niet bewust worden van het risico dat ze lopen en hier ook naar handelen. Maar wie loopt het grootste risico om slachtoffer te worden van een woninginbraak? Daar wordt in de volgende paragrafen verder op ingegaan.

3. Herhaald slachtofferschap

Kleemans (2001) heeft onderzoek gedaan naar woninginbraak in Nederland. Zijn resultaten laten zien dat wanneer er in een woning een herhaalde inbraak wordt gepleegd, dit vaak in een relatief korte tijd na een eerste inbraak plaatsvindt. Bij woningen die slachtoffer worden van een herhaalde inbraak gebeurt dit in tien procent van de woningen binnen een maand na de eerste inbraak. Binnen een half jaar stijgt dit percentage naar dertig procent en vijftig procent van de herhaalde inbraken wordt binnen een jaar gepleegd.

Kleemans (2001) toont ook aan dat vijftig procent van de inbrekers herhaald inbreekt na een eigen inbraak, of vanwege tips van eerdere inbrekers. Bijna 25 procent van de inbrekers pleegt opnieuw een inbraak op hetzelfde adres.

Voor een inbreker heeft het inbreken op hetzelfde adres verschillende voordelen. Zo heeft de inbreker al kennis over de spullen die in de woning aanwezig zijn, maar die de vorige keer niet meegenomen konden worden. Ook worden gestolen goederen vaak vervangen door nieuwe spullen, zodat de inbreker bij een herhaalde inbraak de nieuwe spullen kan meenemen. Als laatste is de inbreker bij een herhaalde inbraak op de hoogte van de risicofactoren van de woning, de lay-out van het huis en de mogelijkheden om snel weg te komen mocht het mis gaan (Kleemans, 2001).

Het bovenstaande laat zien dat slachtofferschap een goede voorspeller is van herhaald slachtofferschap. Het is dan ook aan te raden om de preventieactiviteiten te richten op deze groep bewoners, aangezien hier de grootste voordelen te halen zijn. Deze voordelen zijn op verschillende manieren te behalen. Zo kunnen slachtoffers van een woninginbraak gewaarschuwd worden voor deze vergrote kans op slachtofferschap. Tevens kan hen geadviseerd worden om de technische preventiemiddelen die effectief zijn bij de preventie van woninginbraak te implementeren in de woning. Aangezien het merendeel van de woningen slachtoffer wordt van woninginbraak vanwege nalatigheid, moeten bewoners ook zorgvuldiger worden in het afsluiten van hun woning. Daarnaast kan de politie deze

slachtoffers oproepen en stimuleren om de politie te waarschuwen als ze iets verdachts menen te zien.

Naast deze implementatie van preventiemiddelen door de bewoners, kan ook de politie door het nu bekende risico op herhaald slachtofferschap effectiever ingrijpen. Wanneer 25 procent van de herhaalde woninginbraken door dezelfde dader gepleegd wordt, kan de politie in zijn opsporingsactiviteiten rekening houden met deze samenloop van daders (herhaald daderschap). Wanneer een dader opgepakt wordt, kan uitgezocht worden of hij ook met de eerdere woninginbraak in verband gebracht kan worden. Door de politie op deze manier in te zetten bij herhaalde woninginbraken, is het mogelijk dat het oplossingspercentage van woninginbraak omhoog gaat. Voor deze combinatie van preventie door bewoners en door de politie, waarbij bewoners verdachte omstandigheden bij de politie rapporteren, is het noodzakelijk dat de politie zichtbaar surveilleert. Indien de bewoners niet het idee hebben dat de politie op hun meldingen reageert, zal deze combinatie van factoren minder effectief blijken.

4. Besmettelijkheid van woninginbraak

Naast het herhaald slachtofferschap van woninginbraak is er nog een andere vorm van slachtofferschap die een verhoogt risico laat zien. Het risico op woninginbraak lijkt namelijk over te slaan naar woningen in de omgeving van de woning waar ingebroken is. Het verhoogde inbraakrisico heeft een zogenaamd besmettingseffect (Johnson e.a., 2007).

Hoewel herhaald slachtofferschap van woninginbraak kan worden toegeschreven aan dezelfde dader die meerdere malen op één adres inbreekt, is er geen bewijs dat inbraken in de buurt van eerdere inbraken, de zogenaamde *near-repeats* of bijna herhaald slachtofferschap, ook toe te schrijven zijn aan dezelfde dader. Hierbij moet echter opgemerkt worden dat tot op heden onderzoek onder inbrekers niet specifiek naar *near-repeats* heeft gevraagd (Bernasco, 2008).

Het onderzoek van Bernasco (2008) toont wel aan dat er een sterk verband is tussen de dader bij herhaald slachtofferschap en de dader van *near-repeats*. Bij beide vormen van woninginbraak is vaker sprake van dezelfde dader, dan bij woninginbraken die niet aan elkaar gerelateerd zijn qua locatie.

Bij een onderzoek door Johnson en collegae (2007) is in verschillende landen en steden, voor Nederland in Zoetermeer en Den Haag, onderzoek gedaan naar de ruimte-tijd clusters rondom woninginbraak. Zij hebben gevonden dat binnen twee weken na een inbraak en binnen tweehonderd meter van deze inbraak er een hoger aantal woninginbraken te zien is dan verwacht. In de verschillende landen is hetzelfde beeld te zien, namelijk dat in tijd en plaats rond een woninginbraak de hoeveelheid inbraken toeneemt. Er is echter een verschil zichtbaar tussen de verschillende steden en landen met betrekking tot de exacte besmettingsgraad, de afstand en tijd waar de kans op woninginbraak wordt verhoogd.

De besmettelijkheid van woninginbraak kan door de politie op verschillende manieren gebruikt worden. Ondanks dat niet bekend is hoeveel *near-repeats* door dezelfde dader worden gepleegd, kan wel worden aangegeven aan de mensen in de omgeving van een inbraak dat zij een verhoogd risico lopen om slachtoffer te worden. Bij veel inbraken zal de politie een buurtonderzoek doen, om eventuele getuigenverklaringen van omwonenden te inventariseren. Op dit moment is het ook mogelijk om mondeling, dan wel schriftelijk via een flyer, de omwonenden op de hoogte te stellen van het verhoogde risico op woninginbraak. Hierdoor doe je beroep op de waakzaamheid van de omgeving om hiermee de kans op een nieuwe inbraak in de buurt te doen afnemen.

Naast de bewustmaking van de omgeving kan de politie ook zelf door middel van surveillance de kans op een nieuwe inbraak verminderen. Indien bekend is binnen welke afstand *near-repeats* worden gepleegd, kan de politie binnen deze schaal extra, gerichte surveillance laten plaatsvinden.

Een fenomeen dat samenhangt met de besmettelijkheid van woninginbraak zijn *hotspots*. *Hotspots* zijn kleine gebieden binnen een wijk waar veel criminaliteit wordt gepleegd. Deze

gebieden blijken vrij stabiel over de tijd in de hoeveelheid criminaliteit die gepleegd wordt (Weisburd, Bushway, Lum & Yang, 2004). Het verschil tussen hotspots en near-repeat gebieden is, dat bij de eerste het risicogebied wordt aangeduid op basis van reeds gepleegde delicten, terwijl bij de laatste een verwachting van een risicogebied wordt gecreëerd op basis van één incident.

Onderzoek laat zien dat ongerichte surveillance geen effectieve tijdsbesteding is, maar dat *hotspot* surveillance betere resultaten laat zien (Lopez, 2001). Zowel bij de *hotspot* analyse als bij een *near-repeat* analyse wordt een specifieke locatie aangegeven, waar surveillance goede resultaten kan laten zien. Door deze gerichte surveillance kunnen de inbraakcijfers mogelijk omlaag worden gebracht en wanneer gepakte daders van *near-repeats* gekoppeld kunnen worden aan eerdere inbraken is het mogelijk om het oplossingspercentage van woninginbraak omhoog te brengen. Een en ander is uiteraard wel afhankelijk van hoe sterk de hotspot is. Van belang is dat voor het analyseren en bepalen van hotspots meerdere methoden bestaan waaruit een keuze gemaakt moet worden voor die benadering die het beste aansluit bij het type delict en de data die daarvoor beschikbaar is (zie over de plaats van geografische analyses in criminaliteitsanalyses Van Schaik & Van der Kemp, 2009).

Naast politie-inzet om de besmettelijkheid van woninginbraak te verminderen, kan juist hier de bewustwording van de omgeving gebruikt worden bij de preventie van woninginbraak. Wanneer, zoals Johnson en collegae (2007) aangeven, binnen een gebied van tweehonderd meter en binnen twee weken na een eerdere inbraak de kans op een inbraak verhoogd is, kan alertheid van de buurt en de melding van verdachte omstandigheden aan de politie zorgen voor een grotere pakkans van de inbreker.

4.1 Hot times

Hoewel bij mensen het idee lijkt te bestaan dan inbraken voornamelijk 's nachts worden gepleegd, wordt ook een groot deel van de woninginbraken overdag gepleegd (Verwee, Ponsaers & Enhus, 2007). Zij vinden op basis van een onderzoek in België dat de meerderheid van de inbrekers de voorkeur heeft om 's nachts tussen één en vier uur in te

breken, maar dat er zeker niet alleen maar 's nachts wordt ingebroken. De keuze voor de nacht wordt gemaakt omdat het 's nachts makkelijker is om in het donker te ontsnappen indien je betrapt wordt. Het nadeel is echter wel dat bewoners vaker thuis zijn, wat de kans op een geslaagde inbraak verkleint.

Een ander deel van de door deze onderzoekers geïnterviewde inbrekers heeft juist de voorkeur om overdag in te breken vanwege het hierboven beschreven risico om gesnapt te worden door de bewoners. Zij geven ook aan dat het minder opvalt als je overdag inbreekt. Wanneer inbrekers overdag inbreken vermijden ze echter de tijd rond de middag en na half vier, omdat dan vaker mensen thuis zijn.

Ook het onderzoek van Rengert en Wasilchick (2000) in de Verenigde Staten laat dit beeld zien. Zij geven aan dat de afgelopen jaren een stijging te zien is van het aantal inbraken dat overdag wordt gepleegd. In de jaren zestig werd slechts zestien procent van de inbraken overdag gepleegd. In de jaren negentig is dit percentage gestegen naar veertig procent en momenteel wordt zestig procent van de inbraken in de Verenigde Staten overdag gepleegd. Deze verandering kan toegeschreven worden aan het grotere aantal vrouwen dat is gaan werken, waardoor meer woningen overdag onbewoond zijn. Zij geven ook aan dat er doordeweeks overdag meer geslaagde inbraken worden gepleegd dan op andere momenten, waarbij de voorkeur voor tijdstip ligt tussen 10 en 11 uur 's ochtends en tussen 1 en 3 uur 's middags. Budd (1999) laat voor Groot-Brittannië zien dat vijftig procent van de *pogingen* tot inbraak 's nachts wordt gepleegd. Wanneer wordt gekeken naar het aantal inbraken waarbij de woning daadwerkelijk wordt binnengedrongen, worden deze vaker overdag gepleegd.

Verder toont onderzoek in België aan dat er geen verschillen zijn tussen de seizoenen met betrekking tot het aantal inbraken. Een deel van de inbrekers geeft aan meer 's winters in te breken, aangezien door de afwezigheid van verlichting duidelijker is te zien wanneer mensen niet thuis zijn, wat de pakkans verkleint. Anderen geven juist aan zomers meer in te breken omdat mensen in deze periode minder oplettend zijn en eerder ramen en deuren onbewaakt open laten staan of vergeten te sluiten, wat de inbraak vereenvoudigt (Verwee, Ponsaers & Enhus, 2007).

Concluderend kan gesteld worden dat inbraken het hele jaar door plaatsvinden en dat een groot deel van de inbrekers de voorkeur heeft om overdag in te breken. Hoewel de cijfers per land iets kunnen verschillen lijkt dit beeld in de drie onderzochte landen gelijk. Ook voor Nederland wordt daarom aangenomen dat inbrekers de voorkeur hebben om overdag in te breken. Voor de preventie van criminaliteit heeft dit als consequentie dat preventiemiddelen op buurtniveau die de zichtbaarheid 's avonds moeten vergroten, zoals goede straatverlichting, in dit onderzoek buiten beschouwing wordt gelaten.

5. De inbreker

Na een beschrijving van de mogelijke preventiemethoden voor woninginbraak is nog een onderdeel onderbelicht gebleven. Want hoewel de verschillende typen preventie effectief zijn voor alle daders, is nog niet bekend wie deze daders zijn. Naar de daders van woninginbrekers wordt slechts weinig onderzoek gedaan. Dit is voornamelijk vanwege het lage opsporingspercentage van woninginbrekers. De verwachting is daardoor dat de gepakte populatie woninginbrekers niet representatief is voor de totale populatie woninginbrekers (Mawby, 2001; López, 2001). Vanuit het onderzoek van Wright, Decker, Redfern en Smith (1992) blijkt bovendien dat niet gearresteerde daders gemiddeld veel meer delicten plegen dan gearresteerde daders.

Op basis van onderzoeken in Groot-Brittannië, die gedaan zijn naar gearresteerde daders van woninginbraak, kan een beeld worden gevormd van deze groep daders. Zo is het overgrote deel van de daders man (rond de 95 procent) en is bijna driekwart van de daders werkloos. Deze werkloosheid lijkt echter niet de oorzaak te zijn van het criminele gedrag, maar eerder het criminele gedrag de oorzaak van de werkloosheid. Daarnaast heeft ruim tachtig procent één eerdere veroordeling en de helft van de daders heeft een veroordeling voor woninginbraak (Mawby, 2001).

De gemiddelde leeftijd van woninginbrekers verschilt wat tussen onderzoeken. Zo is in het onderzoek van Curtin, Tilley, Owen en Pease (2001) tachtig procent van de daders tussen de twintig en de dertig en vijftien procent boven de dertig. Mawby (2001) beschrijft twee onderzoeken, waarin de gemiddelde leeftijd in de ene tussen de 21 en de 25 ligt. Het andere onderzoek heeft zestig procent van de daders tussen de twintig en de dertig, maar in tegenstelling tot de andere onderzoeken heeft ook 26 procent van de daders een leeftijd jonger dan twintig. Concentratie van politie-activiteiten op jeugdigen laat daarom vermoedelijk een groot deel van de inbrekers uit het zicht.

Hoewel het idee bestaat dat veel woninginbraken worden gepleegd om drugs- en alcoholgebruik te financieren, kunnen onderzoeken hier geen duidelijk beeld van schetsen. Hoewel meer inbrekers dan vroeger drugs gebruiken, is niet aangetoond dat drugsgebruikers meer inbreken dan dat ze andere vermogensdelicten plegen (Mawby, 2001).

Er zijn behoorlijke aanwijzingen dat inbrekers veelal lokaal opereren. Dat betekent dat zij in hun directe woonomgeving actief zijn, of in gebieden waar zij goed bekend zijn. Dit gegeven biedt opsporingsmogelijkheden, bijvoorbeeld door middel van geografische daderprofieling. Hoewel daar bij woninginbrekers niet te gemakkelijk over gedacht moet worden, omdat bij deze groep dader vaker dan bij andere typen delicten forensende daders zitten, zo blijkt uit onderzoek van Van der Kemp en Van Koppen (2007).

Samenvattend kan gesteld worden dat inbrekers grotendeels maar niet uitsluitend mannen tussen de twintig en dertig zijn. Inbrekers zijn vaak werkeloos en hebben een eerdere veroordeling voor woninginbraak (vijftig procent) of een willekeurig delict (tachtig procent) en hebben ze geen drugs- of alcohol problemen. De cijfers van District-West laten zien dat een groter deel van de verdachten onder de 21 jaar oud is, namelijk 39 procent. Dit laat echter ook nog ruim zestig procent van de verdachten over die ouder zijn (District 5, 2009). Hierdoor lijkt het aanbevelingswaardig om bij de aanpak van woninginbraak niet enkel in te steken op de jeugdige daders, maar ook de andere zestig procent van de daders niet uit het oog te verliezen.

Literatuurlijst

Bernasco, W. (2009). Burglary. In: M. Tonry (Ed.)(Red.). *Oxford Handbook of Crime and Public Policy* (p. 165-190). Oxford: Oxford University Press.

Bernasco, W. (2008). Them Again? Same-Offender Involvement in Repeat and Near Repeat Burglaries. *European Journal of Criminology*, 5(4), 411-431.

Budd, T. (1999) *Burglary of domestic dwellings. Findings from the British Crime Survey*, Home Office Statistical Bulletin 4/99, London: Home Office.

Curtin, L., Tilley, N., Owen, M., & Pease, K. (2001). *Developing crime reduction plans: Some examples from the Reducing Burglary Initiative. Crime Reduction Research Series Paper 7*. London: Home Office.

Dijk, J.J.M. van, Sagel-Grande, H.I., & Toornvliet, L.G. (2009). *Actuele criminologie (6e herziene druk)*. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Engbersen, L. (District 5) (2009). *Inzetmaanden juni en juli 2009. District 5*. Amsterdam: Politie Amsterdam.

Ekblom, P., Law, H., & Sutton, M. (1996) *Safer Cities and domestic burglary*. HORS 164. London: Home Office.

Engbersen, L.J.A. (2009). *Operationele strategie. Woninginbraak district 5*. Politie Amsterdam.

Johnson, S.D., Bernasco, W., Bowers, K.J., Elffers, H., Ratcliffe, J., Rengert, G., & Townsley, M. (2007). Space-time Patterns of Risk. A cross national assessment of residential burglary victimization, *Journal of Quantitative Criminology*, 23(3), 201-219.

Kemp, J.J. van der & Koppen, P.J. van (2007). Fine-Tuning Geographical Profiling. In R.N. Kocsis (Ed.), *Criminal Profiling: International Perspectives on theory, practice and research* (pp. 347-364). Totowa, NJ: Humana Press.

Kleemans, E.R. (2001). Repeat Burglary Victimization. Results of Empirical Research in the Netherlands. In: G. Farrell & K. Pease (eds.). *Repeat Victimization. Crime Prevention Studies 12* (p. 53-68). Monsey: Criminal Justice Press.

López, M.J.J. (2001) *Kennisdomein Woninginbraak*, Den Haag: Expertisecentrum Woningcriminaliteit / Result Crime Management.

Mawby, R.I. (2001). *Burglary*. Willan Publishing, Devon.

Nauta, O. (2005). Liever geen inbrekers? Het politiekeurmerk werkt. *Secondant*, 19(1), 30-34.

Nicholas, S., Kershaw, C., & Walker, A. (2007). *Crime in England and Wales 2006/07*. London: Home Office.

Poyner, B. (1993), "What works in crime prevention: an overview of evaluations", in R. Clarke (Eds). *Crime Prevention Studies*. New York: Criminal Justice Press.

Rengert, G., & J. Wasilchick (2000). *Suburban Burglary: A Tale of Two Suburbs. (2nd ed.)*. Springfield.

Schaaik, J.G.J. & Kemp, J.J. van der (2009). Real Crimes on Virtual Maps, The Application of Geography and GIS in Criminology. In H.J. Scholten, R.J. van de Velde & N. van Manen (Eds.), *Geospatial Technology and the Role of Location in Science (GeoJournal Library, 96)* (pp. 217-237). New York: Springer.

Verwee, I., Ponsaers, P., & Enhus, E. (2007). *Inbreken is mijn vak. Textuur en praktijk van woninginbraak*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Weisburd, D.D., Bushwa, Y.S., Lum, M.C., & Yang, G-M.S. (2004). Trajectories of crime at places: a longitudinal study of street segments in the city of Seattle. *Criminology*. 42(2), 283-321.

Wright, R., Decker, S.H., Redfern, A.K., & Smith, D.L. (1992). A Snowballs Chance in Hell: Doing Fieldwork with Active Residential Burglars. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 29(2), 148-161.

Internetbronnen:

Centraal Bureau voor de Statistiek (2009a). Buurtproblemen, onveiligheid en slachtofferschap. Geraadpleegd op 30 oktober 2009 via
<<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=71402NED&D1=46-48&D2=a&D3=a&D4=l&HDR=G3,T,G2&STB=G1&VW=T>>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2009b). Preventiemaatregelen in verband met criminaliteit. Geraadpleegd op 30 oktober 2009 via
<<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=71404NED&D1=0-5&D2=a&D3=a&D4=a&VW=T>>

Bijlage 1: Tabellen Inbraak: CBS 2009

Tabel 1: Percentage delicten in woningen in 2008

Wat	Amsterdam	Haaglanden	Rotterdam- Rijnmond	Utrecht	Gemiddelde in Nederland
(Poging tot) inbraak	3.2	3.9	2.9	1.4	2.4
Poging tot inbraak	2.4	2.8	2.3	0.8	1.5
Inbraak	0.8	1.3	0.6	0.8	1.0

Bron: CBS, 2009a

Tabel 2: Percentage preventiemiddelen tegen inbraak aanwezig in woningen in 2008

Wat	Amsterdam	Haaglanden	Rotterdam- Rijnmond	Utrecht	Gemiddelde in Nederland
Inbraakalarm'	7.8	12.7	12.9	12.4	12.2
Extra hang- en sluitwerk	79.3	84.3	80.4	82.5	83.6
Extra buitenverlichting	54.8	75.6	71.9	77.6	80.8
Luiken voor ramen/deuren	5.5	7.4	10.9	10.2	16.6
Politie keurmerk veilig wonen	8.9	14.9	13.9	25.9	16.4
Inbraakpreventie - Schaalscore	3.1	3.9	3.8	4.2	4.2

Bron: CBS, 2009b

Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

T (020) 598 62 50
F (020) 598 62 11
E voorlichting@rechten.vu.nl
I www.rechten.vu.nl